

כנס מחקרי חברון ויהודה

דברי הכנס החמישי

יורם אלמכיאס ומוריה פרג'ון (עורכים)
מדרשת חברון, תשע"ו, 165 עמ'

החוברת כוללת מאמרים אחדים ובהם חידושים מרתקים פרי המחקר בנושא חברון ואזור יהודה. מאמרו החדשני של גרשון בר כוכבא על כתובות מערת המכפלה מביא לראשונה פענוח בעברית של כל הכתובות, הידועות ושאינן ידועות, המצויות במבנה מערת המכפלה. מאמרו החשוב של מתניה בן גדליה, המשלב בין מחקר היסטורי לידע גאוגרפי מעמיק, מציע זיהוי מקורי לאתר אלוני ממרא המקראית סמוך למערת המכפלה. מאמר פרי מחקרו של יואל אליצור עוסק בבית לחם בזמן כיבוש הארץ ובימי השופטים, ומאמר של דוד בן שלמה דן בתגליות חדשות מימי בית שני בתל חברון. עוד בחוברת סקירה על זאב ייבין, מחוקרי חברון הראשונים, וסיפורו של אורי כהן על חוויותיו כלוחם בחברון במלחמת ששת הימים. החוברת מלווה בתצלומים רבים הממחישים את תוכן המאמרים.

בשלושה נופים

יצירתה המוקדמת של לאה גולדברג

נטשה גורדינסקי
מאגנס, תשע"ו, 232 עמ'

הספר דן בתקופה המכוננת ביצירתה של לאה גולדברג – השנים 1935-1945, שהן העשור הראשון לחייה בארץ – באמצעות התבוננות בארבע הסוגות העיקריות שבהן יצרה: הרומן, השירה, הרשימה והמסה. המחברת ממקמת את יצירתה של גולדברג במרחב של הספרות האירופית, ועורכת דיון השוואתי שבעקבותיו היא מציעה לראות בספרות הרוסית ובספרות הגרמנית את הנופים המצטיירים בכתיבתה העברית המוקדמת. הטענה היא כי יצירתה של גולדברג בשנים אלה התמקדה בזיכרון תרבותי ובתרגום תרבותי, ואלה העסיקו אותה לא רק בשל המעבר התרבותי שחוותה עם עלייתה לארץ ישראל, אלא גם בשל תודעת האחריות העמוקה שלה לגורלה של התרבות האירופית לנוכח האיום שהציבה מלחמת העולם.

מעשה "פילגש בגבעה"

ניתוח ספרותי

רחל רייך
ראובן מס, תשע"ו, 208 עמ'

מעשה פילגש בגבעה הוא חלק מה'נספח' לספר שופטים, הכולל גם את מעשה פסל מיכה. בפרקי הסיום של הספר מתואר השפל הרוחני שאליה הגיע עם ישראל, הכולל מעשי עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים ובסופו מלחמת אחים שכמעט מביאה להכרתת שבט משבטי ישראל. הנספח ממוסגר בתבנית המנוסחת במלים "בימים ההם אין מלך בישראל", לעתים בתוספת המלים "איש הישר בעיניו יעשה". מעשה פסל מיכה ומעשה פילגש בגבעה אירעו – לפי העולה מעיון בתוכנם – בראשית תקופת השופטים, ובכל זאת הם מופיעים בסוף הספר, כמעין חוליה מקשרת בין מעשי השופטים לבין ספר שמואל. רחל רייך מציעה בספרה קריאה ספרותית צמודה בפסוקי המעשה, ומבקשת להעלות בדרך זו את המסרים הגלויים והסמויים הטמונים בו, מסרים שבהם גם תובנות הרלוונטיות לימינו שלנו.